

DEMOKRAT

Glas demokrata sjeverne Dalmacije.

God. 2.

Šibenik, 24 novembra 1922.

Br. 35.

Naši odnošaji sa Italijom.

Uvjeti Rapaljskog ugovora, koji nam je donio toliku sramotu i štetu nijesu, još ispunjeni. Talijanska diplomacija je znala to postignuti svim mogućim smicalicama. Popuštanje s naše strane bilo je do skrajnih granica, samo da krajevi nama dosudjeni dodu faktično pod suverenitet naše države i da narod od tih krajeva bude što prije riješen od teškog zuluma i sačuvan od neminovine ekonomske propasti. Tu svrhu došlo je bilo nakon dugog i mučnog natezanja do sporazuma u tako zvanim konvencijama. Nu baš u času kad se je najglasnije imalo izvršiti t. j. izprazniti još okupirani teritorij te konačno uređiti položaj Rijeke kao neovisne države, onda je nekrvava fašistička revolucija dovela do vlasti one elemente u Italiji, koji su od vajkada predstavljali najbezobraznije pohote na ovom našem obalom. Ovaj dogodaj morao je ispuniti i ispunji je najvećom brigom i naše državnike i najšire naše krugove. Napose to je bio veliki udarac za našu braću, koji, na papiru oslobođeni, stenu još uvijek teški i tudjinskim jarmom. Sa najvećom zebnjom se stoga očekivao otvor talijanskog parlamenta, kao što se polagalo najveću važnost na ono, što bi imao izjaviti novi ministar predsjednik Mussolini. On je zato bio veoma jasan tako, da o značenju njegovih izjava nebi smjeli biti nikakov dvoumica — kad nas nebi iskustvo malo drukčije učilo! Nu ostajući pri njegovim samim izjavama u parlamentu te uzev u obzir i njegove sukladne izjave dane našim delegatima prekucer u Lausanni, pa napokom vodeći računa o komentarima same nacionalističke štampe, moramo priznati da bi mogli biti zadovoljni sa diplomatskim situacijom, koju je stvorio Mussolini.

On je barem pokazao, da se ne misli ogriješiti o korektnost, koju su mu nameće stanovite diplomatske obvaveze. Mi bi osobito po njegovim najnovijim izjavama morali zaključiti, da će u parlamentu zbilja provesti ratifikaciju konvencija te integralno izvršiti Rapaljski ugovor. Time bismo zbilja mogli i umiriti našu braću u okupiranoj zoni, dapače ih kao nikada prije obveseliti jednom napokom zbilja vjerovatnom mogućnosti, da će njihove muke napokom prestati. Toliko puta već sličnim vjestima preporeni i izročarani teško će nam oni vjerovati! Još teže će vjerovati videći sve ono, što se u Zadru zbilja pod i ako nešto dalekim auspicijama D'Annunzija, a slušajući sve one glasine, koje se oko njih šire iz Zadra o predstojećim iznenadnjima. Čudno je ipak i to što su talijanske novine prije svaku štakiju iz Zadra bilježile a sada prolaze nekim mukom preko svega toga.

Nu predpostavimo, da se nema razloga sumnjati u ono što je Mussolini kazao u parlamentu „o sveštosti ugovora“, a napose u zadnji čas u Lausanni, da će naime nakon ratifikacije sa strane parlamenta odmah provesti Rapaljski ugovor. Sasvim tim imamo mnogo i mnogo razloga, da usprkos eventualnog ispraznjenja budemo zabrinuti i opeznju u pogledu naših budućih odnošaja sa Italijom. Mussolini je kazao, da ugovori „nijesu vježni“, — „provadjati ih znači ispitati ih“. Ovim je on dosta jasno kazao, da Italija nije nipošto s nama konačni obračun napravila. Ovo bi moralno biti dovoljno jasno svima onima napokom, koji u našoj državi lakomno otešavaju našu konsolidaciju i unutri i prema vani, a ova posljednja u prvom redu znači predobrana od talijanske pogibelji.

PODLISTAK.

Ćirilica i latinica.

Citajući naše političke novine, a i slušajući pismenu čeljad, koja se nazivlje i priznaje Jugoslavenima, namjerih se više puta, da govore o ćirilici kao srpskom pismu, a o latinici kao hrvatskom. Nekima je čak i nepravdo, što se danas zahtjeva, da mladež u školama nauči pisati i čitati ćirilicu kao i latinicu. Počešće se čuje i od naše obrazovane ruke, da bi pročitali tu ili onu knjigu, ali da im je teško, jer da je napisana ćirilicom, pak da im ćirilica — što no riječ — kopa oči!

Takovi i slični izričaji potječu nešto iz neznanja a nešto iz anacionalne svijesti a nešto iz duševne tromosti. Bilo jedno ili drugo ili treće svjododžbu duševnog siromaštva.

Najprije ćirilica nije samo srpsko pismo, nego je slovensko pismo, jer se od njezina postanka do danas upotrebljuje kod najvećeg di-

jela Slavena, kod Rusa, Bugara i Srbu, a u svojem postanku nikla je među Slovenima i za Slovene. Da to ukratko pripovijedim.

Prije polovine devetoga vijeka Sloveni nijesu imali svojega pisma. Služahu se dyama tudim pismenima: grčkim i latinskim, a nije dan od ta dva alfabeta nije mogao da zadovolji potrebama slovenskih glasova, jer Sloveni imaju dahu a i danas imaju glasova, kojih nema ni u grčkom ni u latinskom jeziku. Prvi, koji se postara da stvori pismo Slovenima, bijaše Sv. Ćiril, prvi slovenski pravoslavni pismenit (u drugoj polovici devetoga vijeka). Najstariji prepisi knjiga, što ih napisale Ćiril i brat mu Metod, potječu iz desetoga vijeka, a napisani su (t. j. prepisi) u dva slična pisma: *glagolicom* i ćirilicom. Kroz dugo vrijeme prepirali su se slovenski učenjaci, što je izumio Ćiril, da li glagolicu ili ćirilicu? Danas je znanstveno utvrđeno, da je glagolica starija, a ćirilica mlađa, i prema tome, izumio ju je Ćiril, ali veoma rane razvila se i ćirilica, jer kako rekoh,

naši najstariji pismeni spomenici iz 10. vijeka pisani su ćirilicom i glagolicom.

A kako su naši slovenski praoči zvali to pismo? I to — svoje pismo? Nijesu ga zvali ni ćirilica ni glagolica, a kamoli srpsko ili bugarsko pismo! Zvali su ga naprosti: *Slovensko pismo!* Najstariji branici našega pisma bijaše bugarski kaluđer Hrabor iz 10. vijeka koji ustade protiv napadača slovenskog pisma. Evo nekoliko rečenica iz njegove obrane:... „Bog, koji sve uređuje i ne ostavlja roda čovječjega bez razuma, pomilova rod *Slovenski* i posla im Konstantina filozofa, koji se zove Ćirilo, čovjeka pravednoga i istinoga, te im stvari slova prema *slovenskim* riječima....“ Dakle naši prvi apologeti Hrabor govorili su o slovenskom rodu, o slovenskom pismu, a ne zna za ime, za riječ glagolica ili ćirilica. Ta su dva naziva postala mnogo kasnije, a daleko bismo zasli, kada bismo naveli sva mišljenja, kako je to nastalo. Glavno je da znamo, da u ono vrijeme, ka-

Poštarnina plaćena u gotovom.

Izlazi svakog petka večer.

POJEDINI BROJ 1.50 DIN.

Predbrojba: godišnje D. 40 polugod. 20.

Oglasni po cijeniku. —

Nekulturni i nehuman postupak riječkih fašista.

„Trgovački glasnik“ prima iz Rijeke slijedeći dopis:

Postupak riječkih fašista protiv sviju onih, koji ne odobravaju njihov rad i njihovo držanje, prelazi već sve granice ne samo političke borbe, već i civilizacije i humanosti. Držim, da bi se i najvarvarski narodi ustručavali upotrebljavati sredstva i metode kojima se oni služe. Kažu, da ove metode oni upotrebljuju u Italiji protiv svojih protivnika. Slobodno im je tamo upotrebljavati ih u zemlji kulture i civilizacije, ali mi se u ovim, po njihovom mišljenju varvarskim i balkanskim krvnjevima nismo naučili na njih. Mi napsletku i u svom protivniku i neprijatelju gledamo čoveka, pa i prema njima imamo srca i sažaljenja. Ali oni su izgubili svaki osećaj i svaki ljudski obzir, koji čoveka diže nad životinjom. Ne samo to, nego oni se još ronose i hvale svojim zverskim postupkom, nazivajući ga šta više herojskim.

Dva dana već obilaze fašista kroz varoš u lovnu za svojim žrtvama i kad ih nađu, odvuku ih silom u sedište fašističkog udruženja. Tu već imaju za njih spremljene doze ricinusa od četvrt do pola litra. I oni nesretnici, koji su tamo dovučeni, moraju da spiju taj ricinus silom. Pomislite sada strah i duševno stanje tih nesretnika. Što sve ne moraju da pretrpe dok ih ne prisile, da spiju određeni im kvantum. Toku ih gaze po njima, silom im otvaraju usta i onda u njih levaju ricinus. I kad su obavili taj svoj junački posao, onda ih uz smeh i sprdnju izbacuju na ulicu. U dva dana bilo je takvih slučajeva jedno dvadesetak, a tog nisu poštećeni ni starci, pa ni same žene. Imaju čitav jedan spisak proskribovanih, koji su osuđeni da prođu ove tantalove muke.

Neko će da pita, a što radi policija i vojničke vlasti? One kao obično čute, ne vide i ne znaju ništa. Oni su nemi i gluhi na sva ova nečovečna i zverska dela.

Da ne bi neko možda pomislio, da ovim svojim opisivanjem pretjerujem i krivo prikazujem stvari što se ovde dešavaju, donaćam evo tačni prevod ovdašnjeg fašističkog lista „Vedeta d' Italia“ o tim događajima. „Vedeta“ pod naslovom „Propaganda i ricinus“ kaže:

„Inzenada, prekucer, ušao je u običaj i ricinus. Poznato je, da fašisti u manjim i većim grodovima Itatiye upotrebljavaju samilosno protiv tvrdoglavice i nemirnih protivnika ricinus. To je jedno herojno sredstvo, izmišljeno protiv nevera. A uspeh je siguran garantiran: nevera prolazi.... (i te kako) a ljudi ostaju; popravljaju se i počinju misliti sa mozgom, rasvetljeni nenadnim svetlom. Svetlo makova zrna — vele preduzetnici ulja — svetli u tvrdim mogovama, pokritim austro — hrvatskim korom.“

Upotreba ulja na Rijeci uvedena je tek preksinoć. Uveravaju nas, da je rezultat silan, a mi ne možemo a da ne verujemo obzrom na količinu obroka između 250 do 300 grama svaki obrok, iza kojih sledi velika čaša mlike vode, koja upotpunjuje lečenje.

Kao kroničari beležimo danas jedno jedanaest njih, uhvaćenih iznenada u zanelaškoj propagandi i veselo deterianih u sedište fašista gde im se naredilo, da uzmu ulje. I uzeli su ga svi.

Svaki Jugoslaven mora biti član JUGOSLAV. MATICE

da je nastalo naše pismo, da se je zvalo slovensko.

Jedna vrsta slovenskog pisma (ćirilica) bijaše bolje sreće od druge vrste pisma (glagolice). Primiše je Bugari, Srbi i Rusi, a služili su se s njome po Bosni i Dalmaciji priobličivši joj u nekim slovima oblik, pa je prozvana bosancicom, dok glagolica progona od latinskih biskupa i svećenika ušćuva se ipak kod Hrvata, u crkvenim knjigama. No ovome članku nije svrha da govorim o glagolici nego o ćirilici.

Slovensko pismo, nazvano ćirilica, doživjelo je kroz vijekove razne popravke. No najvažnije je za nas, što je učinio naš genijalni samouk Vuk Stefanović - Karadžić pred sto godina otrplike. On je svojom prirodom darovitošću uvidio, da je suvišno u ćirilici pisati dva znaka za jedan sami glas, pak je takove pismene znakove sauzeo u jedan pismeni znak, a suviše je izbacio i time je učinio, da je ćirilovski alfabet postao najsvršenijim alfabetom u Evropi. Ideal je svakog pisma, za kojim

To su osobe, poznate već sa svoje propagande protiv Italije a u prilog renegatskih begunaca u Jugoslaviji: Ban, Paladin, Koulčić, Simčić, Zaler, Delfin, Josip Male, pilota Haragin, zast. Mahla, Viktor Koler, koji je dobio dvostruku dozu, a još neki Moro, vlasnik prodaje duhana u Via Kanapini.

Hermann Wendel o našim unutrašnjim pitanjima

Povodom glasova, da St. Radić sa svojim zastupnicima dolazi u Beograd, piše u „Prager Presse“ uvaženi nemački pisac i prijatelj našeg naroda Hermann Wendel članak u kom daje karakteristiku naših domaćih raznirica, nazivajući Radića demagogom i kratkovidnim političarom koji je rob svojih uobraženih ambicija od kojih bi se on rado i sam otrešao. Međutim, veli Hermann Wendel, svako se vara pa i madžarske šoviniste, habsburški legitimisti i italijanske imperialiste ako sude po telegramskim rezolucijama hrvatskim. Italija je također bila po oslobođenju i ujedinjenju u mučnoj ekonomskoj krizi; ona je primila dug od $2\frac{1}{2}$ milijarde, tako da je državna renta spaća na 36%; i u Italiji je onda bilo pokliča: „Mi imamo samo povećan Pijemont a ne italijansku Italiju!“ I tamo je bila jedna Crna Gora, upravo dve: Sicilija i Kalabrija. Hrvatsko pitanje može čovek razumeti kad pročita stihove Vladimira Nazora, u kojima se kaže da se Sloveni uvek drže starog i izveštalog dok drugi idu napred. Srbi su se u novoj historiji pojavili kao nehistorijski narod, pa su u mogućnosti — što je protivno kod Hrvata — da se ne drže samo i grčevito starih povelja i diploma koje sputavaju koračanje napred. Kod Srba je uvek bila nacionalna ideja vezana sa ostatim srpskim oblastima, dok Hrvati imaju čistu teritorijalnu konцепciju. Srbi — zaključuje Wendel — nemaju srednjeg veka, a Hrvati i danas žive u srednjem veku.

Politički pregled.

Pobjegao Sultan. Turski Sultan pobjegao je prošle sedmice sa engleskom ratnom ladjom „Malaga“

ima da teži, da bude tako dotjeran, da za sve glasove, koji opstaje u jeziku, ima i pismene znakove ili slova, a da opet svako slovo odgovara samo jednom glasu. Do toga alfabetskog idealu podigao je naš cirilovski alfabet Vuk Stepanović. Tako Srbi i Hrvati, koji pišu cirilicom, imaju sve pismene znakove, ili sva slova, za sve srpskohrvatske glasove, i to, za svaki glas, samo jedan znak. A to nema nijedan zivi evropski jezik!

Mi, koji pišemo latinicom, moramo da upotrebljujemo po dva slova za jedan sami glas, kao na pi. u riječima: svjedodžba, manji, mlađi, džep! A što je još gore, nauče se djeca krivo izgovorati narodni glas u riječima, kao što su džep i svjedodžba! To ne može da se dogodi kod onih, koji se uče pisati cirilicom, jer svaki pismeni znak označuje, kako se pojedini glas ima da izgovori.

Je li onda latinica hrvatsko pismo? Nije, jer smo ga uzeли za nevolju od tuđina, a nijesmo ga nikada dotjerali dotle, da nam može služiti za sve glasove, što ih imamo u jeziku, i to tako, da jedan

iz Carigrada u Maltu. Sultan se nije htio da odreće prijestolja, već je volio da bude zaštićen od Engleske.

Povjerenje Poineare-u. U francuskom parlamentu izglasano je predsjedniku Poincare-u povjerenje sa 462 proti 71.

Izglasano povjerenje novoj vladi. Sa 306 glasova proti 116 talijanski je parlament izglasao povjerenje novoj talijanskoj vladi kojoj je na čelu vođa fašista Mussolini.

Konferencija u Lozanne započela je svoj rad. U komisiji za teritorijalna pitanja Turci su postavili svoje zahtijeve, te traže u Evropski granice od 1913 godine. Počinje je Turaka slab, pošto ih otvoreno nikko ne pomaže. Hoće li se na ovoj konferenciji riješiti istočno-tursko pitanje, viđati će se skorih dana.

Novi engleski parlament. Novi engleski parlament započeo je u ponedjeljak svoj rad. Parlament je ovako sastavljen: 346 konzervativaca, 138 radničke stranke (Labour party), 57 nacionalne stranke (Lloyd Georgeova stranka), 52 nezavisne stranke (stranka Asquitha i Greya) i 15 poslanika manjih grupa. Konservativci imaju prema tome većinu od 87 poslanika.

Vladina kriza u Njemačkoj. Usljed ostavke sadašnje njemačke vlade sastavljena nove vlade povjerenje generalnom direktoru parobrodarskog društva u Hamburgu Cuno. Ova je vijest u Francuskoj povoljno primljena.

Potres u Chileu. Izgleda da su sve novinske vijesti o potresu u Chileu bile fantastične i silno preterane. Ni Santiago, glavni grad, a niti Valparaiso, luka nijesu bili pogodeni potresom. Naprotiv slabije napućeni predjeli imali su znatnih gubilaka u osobama i zgradama.

RAZNO.

Osiguravajuća društva. Nije nam namjera da kudimo niti da pravimo reklamu pojedinim društvima, ali ne možemo da premučamo neke pojave. U Jugoslaviji na 12 miljuna stanovnika imamo oko 30 osiguravajućih društava.

Od tih je čisto domaćih oko 7, pa ta jedva životare, a bila bi do-

pismeni znak, odgovara samo jednom glasu. Sva nastojanja kroz vjekove nijesu uspjela u tom pogledu. Tako je isto i kod drugih Slavena, koji se služe latinicom (kod Poljaka, Čeha i Slovenaca).

Hrvati su (dakako neki!) u Ilirskom pokretu isticali misao, da poprime cirilicu, i kao slavenski i najdotjeranje pismo, ali kako u sadašnjosti, tako je i u prošlosti našo bijaše naša slavenska vrlina: nesloga potkrijepljena neznanjem, da je tobože cirilica srpsko a latinska hrvatsko pismo! Da smo onda, pred stotinjak godina učinili uslugu današnjoj našoj državi, a Bog zna, ne bili onda i Česi i Poljaci bili pošli za Hrvatima? A jedinstvo pisma utro bi put slavenskoj uzajamnosti i približenju. No to pripada prošlosti. Radije govorimo o sadašnjosti.

Danas svaki imalo obrazovani Hrvat i Srbin valja da zna, da je cirilica naše slavensko pismo, naša slavenska abzuka, koja je najsvršenija u Evropi i valjda na cijelom svijetu; da je cirilica posvećena tradicijom od prvih začetaka naše pismenosti, osobito jugosla-

voljna za cijelu državu. Velika većina imadu zvučna, patriotska imena, a u njima je većim dijelom tudi kapital, koji iscrpljuje domaću privredu, da se u svoje vrijeme odseli u špagove tuđinskih gavana. Eto u zadnje vrijeme je nacionalizirana pa kasnije koncesionirana zloglasna Phönix pod privlačnim imenom Jugoslavija. To je onaj glasoviti zavod poznat za vrijeme rata, gdje se je moralu osigurati prisilno svojta vojnika u času kad je primila vojničku potporu.

To društvo i bivša i. r. Riunione adriatica di Sicurtà (koja je također nacionalizirana u nas) bili su najrevnosniji potpisatelji austrijskih ratnih zajmova, ali naravno, ne na svoj račun, nego na teret svoje aktivnih vojnika. Žalosno je da naši ljudi davaju svoja imena da pribave što više klijenat tim tuđinskim ustanovama. Dok upravnici zbog zagonevnih razloga pomazuju tuđinska društva, naša je dužnost da pripazimo u koja ćemo uložiti naše pare. Ima ih na izbor, a ne zaostaju u solidnosti i pogodnosti za tuđinskim.

Povećanje otkupnih cijena za duhan berba 1922 godine. Ministar Financa svojim rješenjem od 26. oktobra o. g. povećao je datum na skupoučku otkupnih cijena za duhan berba 1922 godine i to:

Od 200 do 300% za duhan III. kategorije proizveden u srezovima Dalmacije Dubrovnik, Kotor, Sinj, Benkovac, Knin i Šibenik.

Kako nas je Italija razdvojila. Pred nedavno prispije je u nasu luku italijanski parobrod „Roma“ iz Splita i ostale Dalmacije i pristao je na carinskem istovaristu. U isto vreme delazila je četa mornara ratne mornarice, koji su se vraćali sa sprovoda jednog svog druga i stala je slučajno pred rečenom carinarnicom, gdje im je za kratko vreme dopusteno da se razidu dok stigne tender br. 14.

Sa parobroda „Roma“ došao je jedan vojnuk talijanske ratne mornarice i zagrljio jednog od naših vojnika, a ovaj od uzbudjenja začuđeno je zurio u njega. Nakon kratkoga vremena sabere se i prepozna ga, te ga izljubi bez progovorit i jedne riječi. Stajali su tako o zagrljaju neko vreme, posve nijemi, a da nisu mogli progovoriti.

Općinstvo i stali vojnici zgrnuli se oko tog potresnog prizora i pi-

venske, tamo od svršetka devetog vijeka pa do dana današnjega; da je cirilica i danas najrasprostranjenije pismo sveukupnog Slavenstva; da danas Jugoslaven ne može da bude savremeni Jugoslaven, ako ne zna cirilice, jer skoro polovica naših novina, polovica naših knjiga izlazi iz štampe cirilicom. To valja svi da znamo, pa kako može da bude i jedan obrazovan Jugoslaven, koji će da prigovori: zašto se u našim školama uči cirilica isto toliko, koliko i latinica?

Na anacionalnost, na neslavensku svijest onih, kojima cirilica smeta kao nesto tude, ne ču se ni osvrati. Kome je tuđe ono, što je naše, taj neka se i nas odrekne, pa ne ćemo time ništa izgubiti.

Nije mi svrha, a niti mi je na kraj pameti, da prigovorim onima koji vole da pišu latinicom negoli cirilicom. Jednakom lakoćom valja da čitamo jedno i drugo pismo, t. j. cirilicu i latinicu, a svatko neka piše jednim ili drugim pismenima, a svima nam mora da bude cirilica: naša slavenska svjetinja. Naše mlađe pokolenje, ko-

tali se zašto se grle i tko su oni! Napokon stvar je bila jasna svakome od prisutnih, jer kad su progovorili prvo im je bilo pitanje o roditeljima o životu i t. d. — bila su dva rođena brata iz Lastova, koji je Rapalskim ugovorom potpao pod Italiju.

Nakon njihovog kratkog razgovora morali su se rastati, jer je jednog pozivala trublja na nastup a drugog žvižduk parobroda na polazak.

Gledali se i dalje iz daleka, a u očima zasja im suza, koja je opisala prisutnim svu veliku i duboku bol, koja je obadvojicu tišila a osobito onog koji je putovao za Italiju.

Koliko će se ovakovih prizora desiti u buduće, a biti će i potresnijih jer će se više puta sastati ovako braća na braniku posve opečnih nacionalnih interes akrom i proti svojoj volji. „Se-n.“

MI I ITALIJA. Prošle nedjelje završena je kazlena rasprava pred sudištem u Gorici protiv sedmorice Slovenaca zbog događaja u Krnu. Tok rasprave jasno je pokazao, da optuženi nije ni ostetili ni nagrdili talijanski spomenik na Krnu. Ali fašisti, koji su budno pratili tok rasprave, tražili su žđ sudaca, da strogo kazne našu nevinu braću. Osim jednoga svih su bili osuđeni na zatvor i osjetljivu globu. Tučkova je eto pravda u fašističkoj Italiji — za naš narod!

Dokle ide fašistička državost Talijana, nek zasvjeđoči ovaj slučaj. „Lovrijenac“, parobrod dubrovačke plovidbe morao je oumodne u Bari u Italiji, da skine jugoslavensku državnu zastavu i da ju zamijeni sa talijanskom. To je teška povreda međunarodnog pomorskog prava, ali što to valja pred talijanskim razularenom hordom fašista.

Naši dopisi.

Pišu nam iz Tijesnog:

Dne 20 ov. mj. vodila se je u Šibeniku kazrena rasprava protiv Ivi Milin Antinom iz Jezera optuženom radi umorstva Jakova Bračanova iz Jezera. Optuženik je bio riješen svake odgovornosti pa i one prekoračenja nužne obrane. Pravorijek porotnika proizveo je razne komentare a u Tijesnom i začuđenje, osobito kad se je vidilo

je danas počađa škole, pisat će jednakom vještinom cirilicu i latinicu, jer naše škole, u današnjoj našoj, slobodnoj državi, morat će da budu nesamo hramovi svestrane obrazovanosti, nego i rasadnici ljudskog uzgoja i nacionalne svijesti, a jedan od činilaca nacionalne svijesti jest i naše slavensko pismo, cirilica.

Neka nam bude primjerom svjesni, kulturni i valja najnapredniji evropski narod - Nijemci, koji jednakom ljubavlju goje dva alfabeta goticu i latinicu. Oni na tisuće knjige štampani i rasturaju u evropske i cijelog svijeta krajeve, pak svatko, tko zna njemčki, i ne pita, jesu li štampane goticom ili latinicom, pa i mi Jugoslaveni ne staramo se, kojim je alfabetom štampana njemačka knjiga, ako znamo njemački, nego je čitamo! Dakle spravni smo, da u tuđem jeziku učimo tuđi alfabet, a naš slavenski kopa nam oči! Daci u gimnaziji nauče grčki alfabet u malo dana. Zašto? Jer moraju!

I svaki Jugoslaven mora da zna čitati cirilicu. Mora iz nacionalne dužnosti da zna svoje slavensko pismo!

Dr. M. P.

okrivljenika stići kući kao da nije bilo ništa.

I ovamo je bila fratarska misija. Svaki dan klecalo je na dugo mrtvačko zvono, a fratri su govorili s oltara da ovo zvoni onima "mrtvima" što ne će o crkvi na isporučiti.

U narodu se već osjeća posljedica ovogodišnje nerodice pa se upozorju nadležne vlasti da na vrijeme i prije izglađenja dođu narodu u pomoć.

Primamо iz Knina:
Upravi Kotarskoga Učiteljskog
Društva Knin.

Na otvoreni dopis upućen na

moju adresu u Vašem cijenj. listu od 10 t. m. izjavljujem da dopis oštampan u "Dalmatinskom Radikalu" u br. 5 nisam pisao.

Zao mi je što navodite o mojem priznanju, da sam inspirator toga članka što nije istina, nego je istina da sam nekima kazao ovo:

Ja jesam jednom prijatelju, koji se je interesirao, javio kako je i o čemu je predavanje održano i ništa više, a dali je taj ono pisao nije mi poznato.

Knin, 12 novembra 1822.

Poštovanjom
JOVO BERIC.

inžinira što ih je ta tvornica do danas imala. Iako tudjinac, on je znao kao još nitko na Sufidu, da se zauzme za naše ljudi bili to prosti ili viši činovnici; pače pod njegovom su se upravom izvježbali mnogi naši ljudi i postali vrsni mehaničari. Kad je ova tvornica, krivnjom nesposobnjaka, koji su protekcijom tu zasjeli, bila zatvorena, gosp. inžinir Gaibel je na sve strane, pri svim drugim poduzećima preporučavao i tražio službu sad jednom sad drugom radniku, pa je razumljivo zašto je taj — inače strog ali uvjek savjesan starešina — bio od svih radnika oblubljen. Zao nam je da odlazi jer radnici gube u njem iskrena prijatelja, a tvornica, koja je napokon u našem gradu, gubi odlaskom njegovim ponajbolju silu, paće možemo reći jednu vrsnu silu.

Poginuo vojnik. Uslijed neopreznog paratanja s puškom, vojnik Atif Salkić iz Bosne zadobio je smrtonosnu ranu na vratu, te je nakon malo časa preminuo. Počivao u miru!

Suzbijanje stambene krize. Ministarstvo za socijalnu politiku udjelilo je "Činovničkoj Zadruzi" u Splitu pomoć od 200 hiljada Din. To je uistinu povoljno djelo i nato veseli, ali nas uvelike i ogorčuje, što se i za činovnike-beskućnike u Šibeniku nije ništa učinilo, pa punim pravom pitamo: A zar ćemo i narednu zimu morati da provodimo daleko od svojih obitelji ili pak da i dalje kidišemo u kojekakovim mračnim podrumima, gdje jakrope memla daví? Mjesna činovnička organizacija imala bi također, da u tom pravcu poduzme izvjesne korake, jer mi dalje izdržati ne možemo.

Beskućnik.

Skupoća. Uza sve to što se ekonomski život vraća u ravnotežu i premda se valuta počela stabilizovati, ipak na gradskom tržištu ne mogu da se cijene obale. Čudni su ti posli u Šibeniku, koji svojim basnoslovnim cijenama nadilazi sva mesta u otadžbini. Neki pripisuju tu skupoću vlasti, drugi pak trgovcima, a treći opet raznim drugim prilikama i neprilikama. Međutim mi konstatujem, da cijene u nas ne padaju, pa makar se dinar dizao ili stabilizovao, a neosporna je činjenica, da se trgovci ne zadovoljavaju sa manjim dobicima, niti se opaža kakova konkurenca u cijenama, što je za našu privredu i opće stanje povoljno i utješljivo.

Grad bez šećera. Ma da su pred nekoliko dana svi dućani imali obolete zalihe šećera, sad ga se ne može naći ni za tijek. Dabome, trgovci imaju i pravo, kad se znade da će naskoro šećer poskupiti, uprkos svih odredaba, naredaba i vladinih projekata o suzbijanju skupoće. Inače, trgovci bi propali a činovnicima? Za njih je lasno, jer će se pobrinuti nabavljачke zadruge! A državno redarstvo?

Radi mnogog gradiva a malog prostora lista morali smo iz gradskih vijesti ispuštiti ovog puta sve ono što se je moglo odložiti za nastajni broj.

Sv. Ceciliјa. Predjučer na blagdan pokroviteljice glazbe sv. Ceciliјe, Šibenska je glazba izjutra priredila ophod po gradu, a zatim korporativno prisustvovala zajedničkoj misi u crkvi sv. Frane. Popopne odsvirala je birani koncerat na obali, pri čemu se razvila lijepa šetnja. U večer glazbari su imali večer u Hotel Krka.

Tučnjava. Na 21 t. m. u večer došlo je do riječkanja i tučnjave između težaka Tome Zorića i Jere

Livakovića u gostionici Mate Kovača. Zorić je udario bocunom u glavu Livakovića i zadao mu tesku ozledu. Zorić je bio uhapšen.

Požar. Na 22 t. m. okolo 7 i 10 sati u jutro pojavio se požar u stanu trgovca Salamona Druttera, koji stana u drugom katu kuće Mazzoleni u gradu.

Vatra je nastala time što se je zapalila sprava za kuhanje kave u kojoj je bilo špirita. Vlasnik stana vidivši da je vatra zahvatila maha, zatražio je vičući na ulicu pomoći vatrogasaca. Međutim on je neki drugi prolaznici ugasiše vatru tako da posredovanje vatrogasaca nije bilo potrebno. Šteta prouzrokovana iznosi po prilici 2000 Din.

Ispiti zrelosti. Prošle sedmice položio je na mjesnoj učiteljskoj školi ispit zrelosti g. I. Barbalić iz Kolana na Pagu.

Vokalni koncerat. Operna pjevačica Cvijeta pl. Čindro priredila je u srijedu 22. ov. mj. veliki vokalni koncerat uz pratnju glasovira u Kinu Tesla. Umjetnica je sve tačke otpjevala vanrednim uspijehom i pobrala buru odobravanja.

Kroz najkraće vrijeme dolaze nam u Šibeniku umjetnici Trbušić i gđa Manola-Valenti, te će također prirediti koncerat sa probarnim programom.

Sport. Pred neko vreme osnovan je u našem gradu ciklo-klub "Šibenik". Izabrani su predsjednik Šepić Josip tajnikom i blagajnikom Jadronja Dane, vodom Vinko Marenzi, odbornik Šime Medić a revizor Matijaci Dragutin.

Dosad je pokazao lijepih rezultata, što potvrđuje i za vrijeme ekskurzija u Drniš dne 13 t. mj.

Uapšenja i prijave. Od 1. do 15. o. mj. uhapsilo je općinsko redarstvo i primilo ove prijave: radi prekršaja o kolnom prometu 12, o prometu biciklima 1, o držanju pasa 1, o smetanju prometa 11, radi prekršaja tržnog reda 6, radi prekršaja prekoraka redarstvenog sata 1, radi izgreda 3, nađeni i izgubljeni predmeti 1, radi provale 1, radi prok. nečistoće 28, radi mučenja životinja 1, radi prosjačnja 11, radi patvorenog mlijeka 5, radi klatarenja 3.

Naden zlatni prsten. Na Poljani kralja Petra I. nađen je zlatni vjenčani prsten. Ostećena stranka nek se prijavi općinskom redarstvenom povjereniku.

Umrl. Kroz mjesec oktobar o. g. umrlo je u gradu 27 osoba od kojih 7 muških, 10 ženskih i 10 djece.

JAVNA ZAHVALA.

Obitelj Bontempo i rodbina, izrazuju toplu blagodarnost svim cijenjenim osobama, koje su u ime svoje ili kao predstavnici, izvolili ukazati zadnju počast njihom ljubljenom ocu.

Antunu Bontempo
otprativši ga do zadnjeg počivališta.

Natječajni oglas.

Raspisuje se natječaj na mjesto učitelja glazbe u Šibeniku.

Nastup službe odmah, plaća prema pogodbi.

Natjecatelj će potpisanoj upravi podastrijeti molbu potkrijepljenu dokazima o svojoj sposobnosti, kao što i postaviti svoje zahtjeve.

Šibenik, 15. studenoga 1922.

Uprava "Šibenske Glazbe"

Vlasnik i izdavatelj: Odbor Demokratske Stranke
Odgovorni urednik: ČEDOMIL MEDINI
Tisk grafičnog zavoda E. VITALIANI

MIRIS

TVORNICA SAPUNA I SVEĆA D. D. NA
SUŠAKU

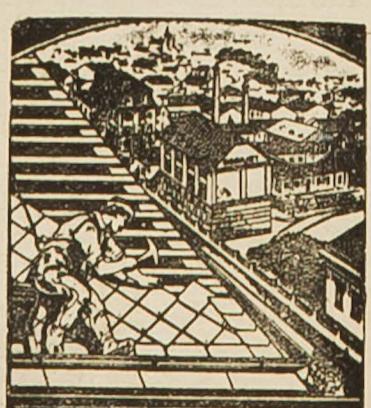
PROIZVADJA
RAZNE VRSTE
PRVORAZREDNOG
PERAČEG SAPUNA
TE MIRISAVOG I BRIJAĆEG
UZ NAJPOVOLJNIJE
CIJENE.

GLAVNI ZASTUPNIK ZA SJEVERNU DALMACIJU:
EDMUND WEISSENBERGER
— ŠIBENIK —

TRANSPORTNO I OTPREMNIČKO PODUZEĆE
SPLIT TELEFON 220. **Ā. Kuvačić** BAKAR TELEFON 20.

Preuzimlje robu za prevoz, otpremu
uskladištenje, carinjenje i osiguranje.
Izvršuje sve naloge najkulantnije uz
dobre garancije.
Zastupstvo Uzajamno osiguravajuće Banke „Slavija“.

KORANIT D. D.
prva jugoslavenska industrija asbestnog škriljevca

KORANIT

Najbolji krov
sadašnjosti

Glavno zastupstvo za sjevernu
Dalmaciju sa skladištem u
— Šibeniku —

BRAĆA MAKALE
ŠIBENIK

Brzojavi: Makale - Šibenik.
Inter. telefon br. 46.

ŠIBENSKA OKRUŽNA BANKA D. D.

Brzojav: Krugobanka. u Šibeniku Inter. telefon: 68.

Bankovni Odsjek:

obavlja sve bankovne transakcije uz najpovoljnije uvjete
prima uloške i plaća
6% kamate na uložne knjižice
5% „ tekuće račune
4% „ čekovne račune
doznake iz aktivnog računa obavlja bez providbe.

Trgovački odsjek:

prenzima trgovacka zastupstva za sjevernu Dalmaciju.
prenzima komisionalna sklađista za Šibenik i ostala važnija tržišta u sjev. Dalmaciji
prenzima dobavu za svoj i tudi račun proizvoda sjeverne Dalmacije.

Šibenska Okružna Banka D. D. u Šibeniku

upravlja poslovima Općinske Zajednice
za ishranu sjeverne Dalmacije.

stoji na raspoloženju svim interesentima
za poslove koje imaju na području
sjeverne Dalmacije.

SLAVENSKA BANKA d. d.

FILIJALA ŠIBENIK

— Dionička glavnica K 150.000.000. — Prilučiva K 50.000.000.
BRZOJAVNI NASLOV: SLAVENSKA

Glavno sjedište
ZAGREB
Poslovne centrale:
BEOGRAD **LJUBLJANA**

FILIJALE

Bjelovar
Brod n/S
Dubrovnik
Celje
Gornja Radgona
Kranj
Maribor
Murska Subota
Osijek
Sombor
Sušak
Šabac
Velikovac
Vršac

EKSPOZITURE

Monoštior
Skofja Loka
SEZONSKA EKSP.
Rogatačka Slatina
AGENCJA:
Buenos Aires
AFILIJACIJE:
Budapest (Balkan
Bank).
Wien (Bankhaus)
M. R. Alexander

Prima uloške na knjižice i tekući
račun uz najpovoljnije uvjete.

Obavlja sve bankovne transakcije najkulantnije.